

25 september 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr.T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven,

tegen:

(wijlen) [naam]
overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de orde van minderbroeders franciscanen te
[plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 8 maart 2012. Op 3 mei 2012 is een inhoudelijke reactie binnengekomen van [naam], Minister Provinciaal van de minderbroeders franciscanen in Nederland.

Op 6 september 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote. Klager heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur, mr. T.W.H.M. Weller.

Namens de orde is verschenen [naam], Minister Provinciaal van de minderbroeders franciscanen in Nederland, verder te noemen de overste.

2. De klacht

2.1. Klager is als twaalfjarige jongen in augustus/september 1950 op het internaat van de paters Franciscanen in [plaats] gekomen en bleef er tot 1954. Al snel werd klager benaderd door aangeklaagde, die verantwoordelijk was voor de eerste drie klassen. Aangeklaagde bood klager aan om zijn biechtvader te worden. Klager wist amper wat dit betekende en voelde geen ruimte om hier zelf een keuze in te maken. Zeker in het begin had klager geen idee van de mogelijk minder goede bedoelingen van aangeklaagde.

2.2. Na verloop van tijd werd klager 's avonds van de slaapzaal opgehaald door aangeklaagde, zogenaamd om voorlichting te krijgen. Op de vraag van aangeklaagde of

klager wel eens masturbeerde, antwoordde klager dat dit niet het geval was. Daarop moest klager zijn pyjamabroek laten zakken en demonstreerde aangeklaagde hem met zijn handen om de penis van klager wat masturberen daadwerkelijk was. Klager wist niet wat hem overkwam en voelde diepe schaamte. Vervolgens deelde aangeklaagde mee dat het zelf verrichten van deze handeling (masturbatie) een grote zonde was en altijd gebiecht moest worden. Klager was overrompeld door deze mededeling en de tegenstrijdigheid daarvan en had lange tijd schuldgevoelens over hetgeen hem was overkomen, maar durfde er tijdens de biecht niet over te spreken. Het voorgaande is klager eenmaal overkomen.

2.3. Klager had gemerkt dat hij in de ogen van meerdere paters een aantrekkelijke jongen was, die extra bejegening kennelijk verdiende. De jongens onder elkaar spraken dan van “een pietje” van een pater. Klager heeft zich fel verzet tegen het feit dat hij soms als pietje werd weggezet door anderen. Een aantal jaren is klager een gewillig slachtoffer van aangeklaagde geweest. Zo werd klager overdag gevraagd naar de kamer van aangeklaagde te komen. Aangeklaagde zou bezig zijn met een studie aan de tekenacademie en had een model nodig. Klager moest zich helemaal uitkleden, zodat aangeklaagde de precieze maten en verhoudingen kon opmeten. Klager werd hierbij op vele plekken op zijn lichaam betast en opgemeten en ook zijn penis werd zodanig door aangeklaagde betast dat deze stijf werd en dan vervolgens weer door aangeklaagde werd opgemeten. Dit heeft zich in een periode van een maand een keer of vier voorgedaan.

2.4. Tot slot kwam aangeklaagde wekelijks het naakte lichaam van klager controleren als klager onder de douche stond. Klager werd daarbij niet betast. Klager schat dat hij in die drie jaar tijd zeker meer dan vijftig keren speciaal door aangeklaagde is bekeken tijdens het douchen. Deze controles duurden onnodig lang en aangeklaagde deed dit alleen bij zijn “pietjes”.

2.5. Aan het eind van de gymnasiumtijd van klager werd hij door de toenmalige prefect [naam] aangesproken en werd het hem duidelijk dat deze hem uit de invloedssfeer van aangeklaagde los wilde maken. De reden werd niet met zoveel woorden genoemd. Nadien heeft klager vernomen dat aangeklaagde destijds was overgeplaatst naar een klooster in [plaats], waarbij hij alleen nog als econoom te werk is gesteld. Voor klager was dit een teken dat deze maatregel werd genomen om alle verhalen rondom aangeklaagde in de doofpot te stoppen.

2.6. Klager heeft jarenlang gedacht dat hij zelf fout zat. Hij had grote schuldgevoelens. De schoolprestaties van klager zijn vanaf het begin van zijn gymnasiumtijd zeer matig geweest en dit zal mede zijn oorzaak hebben gevonden in het seksueel misbruik. Hij was op de lagere school een goede leerling. Klager heeft twee keer gedoubleerd en het gymnasium uiteindelijk niet afgemaakt en heeft de zogenaamde Gamma-opleiding gedaan, omdat hij wilde intreden in het klooster, hetgeen in 1958 tezamen met enkele vrienden ook daadwerkelijk is gebeurd. Klager heeft al voor zijn plechtige professie in 1962 en later in 1973 gesprekken gevoerd met een priester van dezelfde orde en hem over het seksueel misbruik verteld. Deze gesprekken hebben wel verlichting gegeven, doch het probleem en de gevolgen daarvan waren daarmee voor klager niet opgelost. Toen klager na een crisisperiode omstreeks 1989 besloot uit de orde der Franciscanen te treden, leerde hij zijn huidige echtgenote kennen en klager besloot met haar verder te gaan. Klager heeft met haar over het seksueel misbruik gesproken. Na zijn uittreden in 1990 is klager een aantal keren opgenomen geweest in psychiatrische ziekenhuizen vanwege ernstige depressies. Hij heeft vele psychiaters en therapeuten bezocht. Pas de laatste drie jaren gaat het wat beter met klager. Op 65-jarige leeftijd is klager met pensioen gegaan.

2.7. Klager verzoekt de Klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Nu aangeklaagde is overleden en maatregelen tegen hem persoonlijk niet meer mogelijk zijn, verzoekt klager dat het advies zich richt op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan en op voorkoming van misbruik in de toekomst. Daarbij zou klager, naast een eventueel gesprek met de huidige provinciaal, graag in contact komen met de paters die nog in leven zijn en gedurende de periode van het misbruik op het internaat werkzaam waren. Daarnaast verzoekt klager dat het advies zich richt op toekenning van een financiële compensatie en verzoekt hij openbaarmaking van het misbruik dat hem is aangedaan.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De overste heeft in zijn reactie gesteld dat de klacht hem vervult van weerzin en schaamte. Klager is slachtoffer geworden van een systematisch patroon van misbruik. Ook geeft het de overste een ongemakkelijk gevoel dat de toenmalige verantwoordelijken op de hoogte waren van de gang van zaken en dat dit enkel heeft geleid tot overplaatsing van aangeklaagde. Daarnaast lijkt uit de klachtzaak, hier bekend onder nummer 2011 T 461 naar voren te komen dat hier sprake is van een veelpleger. Het is duidelijk dat klager groot onrecht is aangedaan en daarover kan niet anders dan oprecht spijt worden betuigd. Door de bereidheid uit te spreken een gegrondverklaring te zullen overnemen, hoopt de overste klager te overtuigen van zijn verontwaardiging over hetgeen is gebeurd. Graag en van harte gaat hij in op het verzoek van klager tot een persoonlijk gesprek. Ten aanzien van de overige verzoeken van klager merkt de overste op dat er nog slechts één hoogbejaarde medebroeder in leven is en dat hij bereid is om te bemiddelen, maar dat het de vraag is of deze oude man hieraan moet worden blootgesteld.

4. De beoordeling

4.1. Volgens artikel 1.3. van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.K. Kerk (hierna: de Procedure) moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen : fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.3. Er zijn meer dan vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn de feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden, dat de gebeurtenissen die klager schetst, hebben plaatsgevonden in die mate en frequentie zoals klager heeft gesteld. De Klachtencommissie is hier niet alleen van overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop klager zijn verhaal heeft verteld. Ook uit de steunverklaring van zijn toenmalige klasgenoot, [naam], blijkt de speciale belangstelling van aangeklaagde voor klager.

Daarnaast blijkt uit de ondervraging van klager met betrekking tot zijn verzoek om dispensatie in het priestercelebaat in 1990 dat klager toen al over het misbruik heeft verteld aan de onderzoeker [naam].

Tenslotte is er sprake van een gegrondverklaring in de zaak tegen aangeklaagde hier bekend onder nummer 2011 T 461, waarin ook andere steunverklaringen zijn gebruikt.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 12 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand in wie hij meende vertrouwen te kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. De overste heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de orde onomwonden het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen. Hij heeft zich voorts bereid verklaard tot een gesprek. De Klachtencommissie laat het aan hem en klager over om daarbij de nog in leven zijnde hoogbejaarde medebroeder te betrekken.

4.6. Over het verzoek van klager om financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de Minister Provinciaal van de orde zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

4.7. Met betrekking tot het verzoek om openbaarmaking overweegt de Klachtencommissie dat zij geen reden ziet om af te wijken van de gebruikelijke, geanonimiseerde publicatie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Minister Provinciaal van de minderbroeders franciscanen in Nederland de klacht gegrond te verklaren en zich in te zetten voor (verdere) vermindering van het leed van klager.

Dit advies is vastgesteld op 25 september 2012 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, drs. J.L.H.H. Kunnen en mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, leden, bijgestaan door mr. M. van der Meulen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Minister Provinciaal en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Minister Provinciaal binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Minister Provinciaal daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Minister Provinciaal.